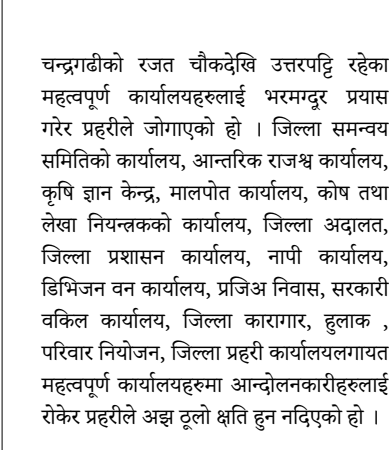

सदरमुकामका सरकारी कार्यालय जोगाउन सफल झापा प्रहरी

झापा, असोज ४ । जेनजीको आन्दोलनमा झापाको विभिन्न क्षेत्रमा डेढ सयभन्दा बढी संरचनामा आगजनी र तोडफोड भएपनि सदरमुकामका एक दर्जन बढी सरकारी कार्यालय जोगाउन झापा प्रहरी सफल भएको छ ।

चन्द्रगढीको रजत चौकदेखि उत्तरपट्टि रहेका महत्वपूर्ण कार्यालयहरूलाई भरमदुर प्रयास गरेर प्रहरीले जोगाएको हो । जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, आन्तरिक राजश्व कार्यालय, कृषि ज्ञान केन्द्र, मालपोत कार्यालय, कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालय, जिल्ला अदालत, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नापी कार्यालय, डिभिजन वन कार्यालय, प्रजिअ निवास, सरकारी वकिल कार्यालय, जिल्ला कारागार, हुलाक , परिवार नियोजन, जिल्ला प्रहरी कार्यालयलगायत महत्वपूर्ण कार्यालयहरूमा आन्दोलनकारीहरूलाई रोकेर प्रहरीले अझ ठूलो क्षति हुन नदिएको हो ।

भदौ २३ गते नै सरकारविरुद्ध जेनजीहरूको आन्दोलनको भीडको मनोविज्ञान अध्ययन गरी झापा जिल्लाभरि नै प्रदर्शन हुन सक्ने जिल्ला प्रहरी कार्यालय झापाले आँकलन गरेको थियो । झापा जिल्लाअन्तर्गतका शहरी क्षेत्रहरू बिर्तामोड, दमक प्रदर्शनकारीको मुख्य तगारो बनेपनि आन्दोलनकारीको नजर जहिले पनि जिल्ला सदरमुकाममै रहने गरेको पूर्वाभ्यास रहेको छ

कारागारबाट भागेका दुई कैदी भापामा पक्राउ

भापा(प्रस) । विभिन्न कारागारबाट भागेका थप दुई कैदी भापामा पक्राउ परेका छन् । शनिवार दिउँसो १:३० बजे चितवन कारागारबाट फरार रहेका डाँका मुद्दाका कैदी भद्रपुर वडा नं. ५ बस्ने ३५ वर्षीय बिकल बानिया क्षेत्रीलाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाबाट खटिएको प्रहरी टोलीले पक्राउ गरेको हो । उनलाई भद्रपुर बजारबाट पक्राउ गरी जिप्रका भापामा ल्याई राखिएको छ । त्यस्तै काठमाण्डौको सुन्धारा कारागारबाट फरार एकजना कैदी भापामा पक्राउ परेका छन् । ज्यान मुद्दामा कैद सजाय भुक्तान गरिरहेका काभ्रेपलान्चोक श्यामपाटी- ८ घर भएका २८ वर्षीय बेशु तामाङ पक्राउ परेका हुन् । शुक्रवार साँझ ६ बजे जिल्ला प्रहरी कार्यालयबाट खटिएको प्रहरी टोलीले तामाङलाई भद्रपुर ५ स्थित भद्रपुर बजारबाट पक्राउ गरेको हो । जेनजी आन्दोलनका क्रममा गत भदौ २४ गते उनी कारागारबाट भागेका थिए ।

गत भदौ तेस्रो साता मोबाइलमा कुराकानी हुँदा कमलले बुबा गणेशप्रसाद भण्डारीलाई दसैँसम्ममा घरको धुइँतलाको काम सक्ने बताएका थिए । 'दसैँमा यहाँको घर भित्रार्न आइपुग्छु भन्थ्यो', गणेशले भने, 'तर भदौ २४ गते कान्छो छोरा‍ले दाजुलाई गोली लाग्यो भनेर सुनायो ।' गणेशलाई देशका मुख्य शहरमा जेन-जीको आन्दोलन भइरहेको र आन्दोलनमा आफ्नो छोरोसमेत सहभागी भएको थाहा नै थिएन । घर निर्माण गरिरहेका कमल 'जेन-जी' आन्दोलन चर्किएको समयमा २४ भदौको साँझ आन्दोलनमा सहभागी हुन विर्तामोड

। तथापि जिल्ला प्रहरी कार्यालयले मातहतका कतिपय प्रहरी युनिटबाट प्रहरीहरू थप मद्दतको लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालय झापामा संकलन गरि इलाका प्रहरी कार्यालय बिर्तामोड लगायतका स्थानमा खटाएको थियो ।

जिल्लाभरि नै शान्ति सुरक्षाको अवस्था बिश्लेषण तथा योजना निर्माण गरी सुरक्षार्कमी परिचालनको लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय झापामा प्रमुख जिल्ला अधिकारी गोपालकुमार अधिकारीको

नेतृत्वमा जिल्ला कमाण्ड पोष्ट स्थापना भएको थियो । यद्यपि प्रदर्शनकारीको उग्र भीडले इलाका प्रहरी कार्यालय दमक र बिर्तामोडमा रहेका प्रहरी इकाई लगायत सरकारी कार्यालय र नेताहरूको घर निवास लगायत व्यापारिक भवनहरूमा आगजनी गरिसकेको थियो । यति भैसकेपछि जिल्ला सदरमुकाममा पनि आक्रमण गर्ने आन्दोलनकारीको मनसाय प्रष्ट बुझिन्थ्यो । यही अवस्थालाई मनन गरि जिल्ला सदरमुकाममा रहेका सरकारी कार्यालय र जिल्ला प्रहरी कार्यालय

अधिकारी प्रहरी निरीक्षक प्रवीण श्रेष्ठले जानकारी दिए । उनका अनुसार प्रहरी सम्पर्कमा आएका दुई जना लागुऔषध मुद्दामा इलाका प्रहरी कार्यालय अनारमनी हिरासतमा थिए । अन्य १० जना भने सम्पर्कविहीन रहेका उनले जानकारी दिए । यसरी सम्पर्कविहीन हुने थुनुवाहरू गम्भीर, जघन्य प्रकृतिकादेखि अन्य अपराधमा संलग्नहरू छन् ।

दुई जना सम्पर्कमा आउनुभएको छ । परिस्थिति सहज बन्दै गएकोले अरु पनि सम्पर्कमा आउनुहोला,' श्रेष्ठले भने । आगजनीबाट मुद्दाका फाइल, कागजातहरू पनि जलेको प्रहरीले जनाएको छ । २४ गते देशका विभिन्न स्थानबाट कारागारमा रहेका कैदी भागे पनि भापा कारागारबाट भने कैदी भाग्न पाएन्न् । यद्यपि प्रहरीले भने ठूलो

जोगाउने जिम्माका साथ रजत चोकमा डीएसपी खगेन्द्रबहादुर खड्काको कमाण्डमा प्रहरी टोली खटिएको थियो ।

रजत चोक, सगरमाथा चोक ,लेखनाथ चोक, पृथ्वीचोक, एयरपोर्ट चोक लगायतका स्थानमा बिहानैदेखि निषेधाज्ञा लागु भइसकेपनि प्रदर्शनकारीहरू रजत चोकमा जम्मा हुन थालेका थिए । यसै क्रममा उनीहरूलाई निषेधाज्ञा जारी भइसकेको भन्दा पनि नमानी प्रजिअ कार्यालयलगायत अन्य कार्यालयतर्फ प्रहरीलाई ढंगमुढा गरी अराजक तरिकाले भीड अगाडी बढ्न खोज्दा रजत चोकमा खटिएको डीएसपी खड्का नेतृत्वको टोलीले शुरुमा लाठी चार्ज गरेको थियो ।

तर प्रदर्शनकारीको संख्या उल्लेख्य मालामा रहेकाले उत्तेजित भई भीड झन् अगाडी बढ्न खोज्दा प्रहरीले दर्जनौ सेल अश्रुयास प्रहार गरेको थियो । तर भीडले कतिपय ग्यास सेल प्रहरीतर्फ नै उल्टै प्रहार गरेका थिए । जसले गर्दा अब सुरक्षार्कमी पछाडि हट्नुको बिकल्प थिएन । गोली प्रहारको आदेश नभएपनि डीएसपी खड्काले तत्कालीन अवस्थाको मूल्यांकन गरि प्रहरीलाई हवाई फायर खोल्ने आदेश दिनासाथ करिब ३०×४० राउन्ड फायर गरिएपछि

❖ बाँकी पृष्ठ ३ मा

धान खेतमा जंगली हात्ती मृत फेला

भापा (प्रस) । मेचीनगरमा धान खेतमा जंगली हात्ती मृत अवस्थामा फेला परेको छ।

शनिबार बिहान

करिब ८ बजे

मेचीनगर-१

स्थित स्थानीय

कमल

कार्कीको

खेतमा हात्ती

मृत अवस्थामा

भेटिएको हो।

हात्ती शुक्रबार

राति मरेको हुन

सक्ने अनुमान

गरिएको र

घटनास्थल मेची नदी नजिकै

रहेको संरक्षणकर्मी शंकर

लुईटेलले बताए । उनका अनुसार ढोइ (पोथी) हात्ती मृत फेला परेको हो ।

शनिबार बिहान

करिब ८ बजे

मेचीनगर-१

स्थित स्थानीय

कमल

कार्कीको

खेतमा हात्ती

मृत अवस्थामा

भेटिएको हो।

हात्ती शुक्रबार

राति मरेको हुन

सक्ने अनुमान

गरिएको र

घटनास्थल मेची नदी नजिकै

रहेको संरक्षणकर्मी शंकर

टोली घटनास्थल पुगेको डिभिजन वन प्रमुख भरतबाबु श्रेष्ठले जानकारी दिए । 'वन कार्यालयको टोली घटनास्थल पुगिसकेको छ ।

थप अनुसन्धानका लागि कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोषबाट समेत विज्ञ टोली बोलाएका छौं ।

अनुसन्धानपछि मृत्युको कारणबारे थाहा हुनेछ,'उनले भने । यस आर्थिक वर्षमा पहिलो पटक हात्ती मृत फेला परेको हो । गत वर्ष भापामा चारवटा हात्ती मारिएका थिए ।

एमालेका लागि महेश बस्नेत: ‘विनाशकाले विपरित बुद्धि’

भापा(प्रस) । एमालेका नेता तथा पूर्वमन्त्री महेश बस्नेतको आक्रामक स्वभावले पार्टी नै सकिने हो कि भनेर कार्यकर्ताहरू चिन्तित हुन थालेका छन् । जेन-जी आन्दोलनपछि बस्नेतले जो पायो त्यसैलाई अपशब्द प्रयोग गरी भड्काउने अभिव्यक्ति दिँदै आएपछि उनको विरुद्धमा कार्यकर्ताहरू खुलेरै आलोचना गर्न थालेका हुन् । बिर्तामोड निवासी एमालेका कार्यकर्ता भक्तिप्रसाद तिवारीले बस्नेतका बारेमा पार्टी नेतृत्वले अव सोच्नु पर्ने बताएका छन् । उनले सामाजिक संजालमा लेखेका छन् ,‘ कसैलाई घटिया हर्कत गराउन - हामीले किन भर्थाड बनिदिनु पर्ने ?

तर, बस्नेत भने आक्रामक देखिन थालेका छन् । पछिल्लो समय उनले पत्रकारहरूलाई समेत धम्की दिन थालेका छन् । शुक्रबार बस्नेतले 'नेर्लिज टाइम्स'का कार्यकारी सम्पादक टेकमान शाक्यलाई धम्की दिए । बस्नेतले समाचार लेखेको भन्दै आफूलाई धम्की दिएको अडियो क्लिप पत्रकार शाक्यले सार्वजनिक गरेका छन् । शाक्यसँगको टेलिफोन संवादमा बस्नेतले भनेका छन्, 'तिमीले मेरो विषयमा जे बोलेका छौ । त्यो पुष्टि भएन भने के गर्छौ ?'

बस्नेतले पत्रकार शाक्यकै नेतृत्वमा सिंहदरबार र सर्वोच्च जलाइएको आरोप समेत लगाएका छन् । पत्रकार शाक्यले धम्कीपूर्ण अडियो क्लिप सार्वजनिक गरेपछि पनि नेता बस्नेतले म्यासेज गर्दै धम्की दिएका हुन् । शाक्यलाई धम्की दिँदै उनले तयार भएर बस बाढु, सुरक्षित रहनु, सुखी रहनु, कुनै दुर्घटना नपरोस्...' पत्रकार शाक्यले अर्का एक अपरिचित व्यक्तिले पनि धम्की दिएको बताएका छन् । 'उनले फोन गर्नुअगाडि 'म महेश बस्नेतको मान्छे हुँ' भन्दै एक अपरिचित व्यक्तिले बडप्पनले एमालेलाई फाइदा होला र ?' त्यस्तै अर्का कार्यकर्ताले त्यस स्टार्टप्रति प्रतिक्रिया दिँदै लेखेका छन् ,‘यहि त कुरो छ , दाजु सक्ने भो त यो भुँडैले !महेश बस्नेतले बोलेको र देखाएका गतिविधिले मुलुक पुनः मुठभेडमा लैजाने देखिन्छ ।यसले किमार्थ देशलाई र नेकपा एमालेलाई राम्रो गर्दैन है।'

लेखेका छन्, 'धेरै कल रेकर्ड गर्न तयार भएर बस बाढु, सुरक्षित रहनु, सुखी रहनु, कुनै दुर्घटना नपरोस्...' पत्रकार शाक्यले अर्का एक अपरिचित व्यक्तिले पनि धम्की दिएको बताएका छन् । 'उनले फोन गर्नुअगाडि 'म महेश बस्नेतको मान्छे हुँ' भन्दै एक अपरिचित व्यक्तिले बडप्पनले एमालेलाई फाइदा होला र ?' त्यस्तै अर्का कार्यकर्ताले त्यस स्टार्टप्रति प्रतिक्रिया दिँदै लेखेका छन् ,‘यहि त कुरो छ , दाजु सक्ने भो त यो भुँडैले !महेश बस्नेतले बोलेको र देखाएका गतिविधिले मुलुक पुनः मुठभेडमा लैजाने देखिन्छ ।यसले किमार्थ देशलाई र नेकपा एमालेलाई राम्रो गर्दैन है।'

गत भदौ २३ गतेको जेन-जी आन्दोलनपछि देशमा आएको परिवर्तनले पुराना दलका नेता तथा कार्यकर्ता मौनजस्तै छन् । शीर्ष तहका नेताले पनि सामाजिक सञ्जालमार्फत सीमित सन्देश सार्वजनिक गरिरहेका छन् ।

स्वतन्त्रता हनन नगर्न सम्बद्ध व्यक्तिकहरूलाई सचेत गराएको छ । महासचिव रामप्रसाद दाहालद्वारा हस्ताक्षरित विज्ञप्तिमा पत्रकारलाई धम्की दिने कार्यमा संलग्नहरूलाई कानुनी कारबाही गर्न पनि सम्बद्ध निकायसँग माग गरेको छ । नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दब्ले पनि पत्रकारलाई धम्की दिनेहरूलाई तत्काल कारबाही गर्न र शाक्यको सुरक्षाका लागि सरकारसँग माग गरेको छ । दबुका महासचिव केके मानन्धरद्वारा जारी विज्ञप्तिमा पत्रकारको नैसर्गिक अधिकारमा अवरोध नगर्नसमेत आग्रह गरेका छन् । जेन-जी आन्दोलनका क्रममा आफ्नो घर तोडफोड र आगजनी भएको भन्दै बस्नेतले अराजक स्टार्टस लेख्ने र भड्काउ अभिव्यक्ति दिँदै आएका छन् । उनले न्यूज २४ का पत्रकार राजीव खत्रीलाई पनि आफूमाथिको आरोप पुष्टि गर्न नसके काट्ने धम्की दिएका छन् ।

२९ गते सुनौलो नेपाल नामको फेसबुक पेजमा पोस्ट गरिएको भिडियोमा बस्नेतले भनेका छन्, 'जेन-जीलाई उचाल्ने टंक दाहाल, राजीव खत्री को को हो अरू ? ...ल त्यो राजीव खत्री भन्ने फटाहले मेरोबारेमा यौनकाण्डदेखि लिएर अनेक भन्छ । त्यो पनि पुष्टि गर, च्यालेन्ज तैलाई । खुकुरी राखेर पुष्टि गर... पुष्टि भयो भने म काटिन तयार, पुष्टि भएन भने तैलाई काट्छु म । च्यालेन्ज तैलाई ।' त्यसपछि पनि उनले यस्तै खालका अभिव्यक्ति दिँदै आएका छन् । भदौ ३० गते दिउँसो ११ बजेर ४६ मिनेटमा सामाजिक सञ्जालमा पोस्ट गरेको भिडियोमा उनले जेन-जी लाई 'आतंककारी' भनेका छन् । उनले सो भिडियोमा भनेका छन्, 'जेन-जी भनेको आतंककारी हो । जसरी हिजो वाईसीएल आतंककारी थियो । हिजो माओवादी आतंककारी । लुटेर बैक लुट्ने ठग्ने । १० वर्षमा माओवादीले गरेको भन्दा यिनीहरूले २ दिनमा बर्बाद बनाए । जेन-जीलाई आतंककारी नभनी भन्छन् अब साथीहरू । जेन-जी भनेकै आतंककारी हो ल । १० चोटि, २० चोटि, ५० चोटि भन्छु । जसले सिंहदरबार जलाए, ती आतंककारी हुन् ।'

उक्त क्रममा इलाका प्रहरी कार्यालय दमकबाट ५१ जना, अनारमनीबाट ३६ जना र फिर्लाफिलेबाट ५ जना गरी ९२ जना थुनुवा प्रहरी हिरासतबाट फरार भएका थिए । फरार थुनुवामध्ये हालसम्म दुई जना मात्रै जिल्ला प्रहरीको सम्पर्कमा आएको निमित्त सूचना

गएका थिए । कमलका भाइ पवनका अनुसार श्रीमती सीतालाई 'धेरै समय बस्दिनँ । एकैछिन आन्दोलनमा गएर आउँछु' भनेर कमल गाउँका अन्य साथीसँग विर्तामोड लागेका थिए । रात पर्दै गएपनि कमलको फोन उठेन । श्रीमती सीता, बहिनी मायालगायतले रातेभरि मोबाइलमा फोन गरे । फोन लामै तर कुनै प्रतिक्रिया नआउँदा सबैको मनमा आशंका पसिसकेको थियो । बहिनी मायाका अनुसार गत २५ भदौको बिहान १० बजे कमलको फोन बीएण्डसी अस्पतालका सुरक्षार्कमीले उठाए । सुरक्षागार्डले 'तपाईंको बिरामी यहाँ हुनुहुन्छ ।

आएर लिएर जानु' भने । 'हामीलाई केही थाहा नै भएन । हाम्रो दाइ घाइते भएर अस्पतालमा हुनुहुन्छ भनेर हामीलाई कसैले जानकारी पनि गराएनन्', मायाले भनिन्, 'दाजुसँगै आन्दोलनमा आएका अरु कसैले पनि हामीलाई जानकारी गराएनन् । हामीले त चिन्ने कुरै भएन । त्यो समूहमा गएकामा दाजुलाई मात्रै गोली लागेछ ।'

जेन-जी आन्दोलन उत्कर्षमा पुगेका बेला २४ भदौको साँझको खाना खाएर कमल आन्दोलनमा सहभागी हुन विर्तामोड आएका थिए । आन्दोलनका क्रममा इलाका प्रहरी

कार्यालय विर्तामोड छेउमा भएको फ्रडपमा कमलको कन्चटमा गोली लागेको थियो । घाइते कमललाई सुरक्षार्कमी र आन्दोलनकारीले उद्धार गरेर बीएण्डसी अस्पताल पुर्‍याएका थिए ।

कमलका परिवारजनले भोलिपल्ट मात्रै उनी 'भेन्टिलेटर'मा भएको जानकारी पाए । 'दाजु कस्तो अवस्थामा हुनुहुन्थ्यो भनेर हामीलाई हेर्न नै दिइएन । भाउजु बेहोस अवस्थामा हुनुहुन्थ्यो', बहिनी मायाले भनिन्, 'चिकित्सकले गोली निकाल्न सकेनौं । आफन्त पनि आउनुभएन भन्नुभयो । हामीले थाहा नै पाएनौं भोलिपल्टसम्म । तर, त्यतिञ्जेलसम्म धेरै ढिलो भइसकेको रहेछ ।'

कमलको शवलाई २८ भदौमा अमरपुर लगी दाहसंस्कार गरेपश्चात् काका शान्तिराम भण्डारी र श्रीमती सीता काजक्रियामा बसेका छन् । ५७ वर्षका बाबु गणेश आफैँ बिरामले थलिएका छन् । बिरामी आमा खगमायाले राम्रोसेग कान नसुन्ने कमलका भाइ पवनको भनाइ छ ।

प्रतिदिन

अभिव्यक्ति

कविता

मेरो दिवा सपना

मैले नतर्किई नाचेको देखें,
त्यो भीडमा, त्यो कोलाहलमा,
अग्रिका लफ्काबीच,
मैले नै खनेको
आफ्नै कब्रस्तानमा ।

डम्बर कार्की

भस्मासुरको ताण्डव थियो—
असुर संहार गर्न निस्किएको म,
तर चिहानका ढोकाबाट
फर्केर हेर्ने—
आफैले आफैलाई
गरेको त्यो मौन कल्लेआम ।

भावनाका प्रेतहरू
ढोलक ठोक्दै थिए,
र म—
कालो ओढेर
खरानीको थुप्रोमाथि
चण्डाल नाचिरहेको थिएँ ।

कब्रस्तानको शून्यताभित्र
मैले आफैलाई देखें—
बिना डर, बिना देह,
अस्तित्वविहीन अवस्थिति,
जहाँ न 'म' थिएँ,
न 'मेरो' भन्ने केही बाँकी ।

यो सपना थियो कि यथार्थ?
सपनामा बाँचिरहेको थिएँ
वा यथार्थमै म मरेको?

विपनामा—
शरीर लल्लिएको,
चेतना बन्धक,
धड्कनविहीन
म
मरेको मन बोकेर
बाँचिरहेछु ।

मेरो दिवा सपनामा,
म जीवित छु कि मृत?

त्यो गर्भगृहबाट निस्किएको
धुवाँको मुख्लो—
मेरो चेतनाको खरानी उडाउँदै छ?
कि
मेरो अस्तित्वको चिता बाल्दैछ?

के म सपना देखिरहेको छु?
वा
चण्डाल झैँ
आफ्नै मृत्यु नाचिरहेको छु?

गजल

मलाई डर लाग्छ

मलाई डर लाग्छ तिम्रै मुस्कानको डर लाग्छ ।
तिमी नहुँदा पनि त यो जिन्दगी बगर लाग्छ ।

कसैले च्यातेको प्रेमपत्र जलाएर आगो तापु हेर
रद्द गरिएका पानाका शब्द नै फेरि सदर लाग्छ ।

दुरगामी माइला

म रनभुल्लमा परेको हुँ आजभोलि आफैँभित्र
किन यो जिन्दगीको घर-छर पनि बेघर लाग्छ ।

तिमी दिलमा बसेदेखि हो मैले दुनियाँ भुलेको
आजभोलि हरेक मान्छेको बोली पत्थर लाग्छ ।

यो मायाको पूर्ण साम्राज्यमा तिमी रानी बन्नु अब
नबुझेलाई त प्रेमको परिभाषा नै अक्कर लाग्छ ।

• ईश्वरीप्रसाद घिमिरे

धनीराम गाउँका एक मेहनती, इमानदार र परिश्रमको प्रतीक हुन् । गाउँका सबैले उनलाई अहिलेसम्म पत्याएकै छन् । उनी गाउँका धनीमानी व्यक्ति होइनन् । दुःखजिलो गरेर दुईचार मुग्री अन्न बिक्री गरी परिवार पालनपोषण गर्दै आएका सामान्य व्यक्ति हुन् । पिण्डत बाजेले न्वारानमा राखिदिएको उनको नाम धनीराम हो (धनिराम थापामगर) तापनि उनी भौतिक सम्पत्तिका धनी कहिल्यै हुन सकेनन्, केवल भावनाका धनी मात्र भइरहे । उनी कसैप्रति रिस, डाहा, ईर्ष्या गर्दैनथे र जस्तोसुकै दुःख आइपर्दा पनि विचलित हुँदैनथे । उनले कहिल्यै पनि आफ्नो भाग्यलाई दोष दिएनन् । उनले जीवनमा कसैप्रति द्वेषभाव पनि राखेनन् । कुनै पनि कुरामा दोष देखाउने र अर्कालाई अपजस लगाउने काम गरेनन् ।

कुनै वर्ष असिना परेर बालीनाली नष्ट हुँदा पनि उनी निराश हुँदैनथे र दैवप्रति केही गुनासो गर्दैनथे, प्रकृतिको नियमै यस्तै हो भनेर प्रकृतिको नियममा विश्वास राख्थे । उनी आफ्नो मेहनत अनुसार प्राप्त हुने फलमा नै सदैव खुसी र सन्तुष्ट रहन्थे । आफूले परिश्रम गरे अनुसारको फलमा सन्तुष्ट हुनु पर्छ, कसैलाई छलेर ढाँटेर खानु महापाप हो भन्ने ठम्याइ उनमा थियो । सकेसम्म दुःखी गरिबलाई सहयोग गर्नु पर्छ, व्यवहारमा कसैको मन दुःखाउनु हुन्न भन्ने पवित्र भावनाले ओतप्रोत भएका थिए उनी । साँच्चै भन्नु

• हेमन्त नाथ

काठमाडौँको बिहानैको चिसो हावा ग्रामीण आदर्श बहुमुखी क्याम्पसको गेटअगाडि पीपलको पात हल्लाउँदै थियो।

बिहानको सूर्य अझै कोमल थियो र सडकमा देखिने धुलो, भीड र गाडीको आवाजबिच पनि त्यो पीपलको बोट शान्त र स्थिर उभिएको थियो। मानौं यो बोटले धेरै वर्षदेखि नयाँ-नयाँ विद्यार्थीहरूको आगमन र बिदाइ नियालि्रहेको होस्।

विद्यालय जीवनमै काठमाडौँको गल्ली-गल्ली चिनेको भए पनि कलेज जीवनको पहिलो दिन भने मेरो लागि नयाँ र उत्साहित क्षण थियो। क्याम्पसको गेटबाट भित्र पस्दा कोही नोट पल्टाइरहेका थिए, कोही गफ गर्दै हाँसिरहेका थिए, कोही भने टाउको झुकाएर मोबाइलमा व्यस्त। म भने शान्त भएर वरिपरि नियालिरहेको थिएँ यी नै मध्ये कोही मेरो भविष्यका साथी बनेछन् भन्ने सोच्दै थिएँ।

कक्षा सुरु भयो, सुरु-सुरुमा त बस्ने ठाउँ, किताबमा ध्यान गयो। तर बिस्तारै मित्रताको

पर्दा उनी भगवान्ले रचिदिएका एक आदर्श मानव थिए ।

दुई छोरा र तीन छोरीका बाबु धनीरामले आफ्ना सन्तानप्रतिको आफ्नो कर्तव्य पूरा गरिसकेका छन् । छोराछोरी सबैलाई गाउँको हाइस्कुलबाट एसएलसीसम्मको पढाइपछि बिहेदान गरिसकेका छन् । अहिले उनका १२/१३ जना नातिनातिना पनि भइसकेका छन् । उमेरले ७० वसन्त पूरा गरिसकेका धनीराम आफूभन्दा उमेरले दुई/चार वर्ष कान्छी उमेरकी बुटीसँग गाउँमै बसेका छन् । उनीहरू दुवैलाई अहिलेसम्म बाहिर देखिएको कुनै रोग व्यथा छैन । वर्षमा एक/दुई पटक रुघाखोकी लाग्नु स्वाभाविक हो । त्यस्तै पाँच/छ वर्षको छँदा गाउँमा शीतलाको खोप लगाउन बाहिरबाट मानिसहरू आएका थिए । तिनीहरूले पाखुरामा खोप लगाइदिएका थिए । खोप लगाएको घाउ पाक्यो । खोप लगाएको ११ दिनपछि गाउँमा बुढापाका जम्मा भएर चिलाउनेको रुखमुनि शीतलाको पूजा गरेको चाल पाउँछन् उनी तर त्यो खोप खोइ किन लगाएको हो, अहिलेसम्म थाहा छैन उनलाई । त्यो खोप लगाएको ठाउँमा घाउ भएर पाकेको थियो । त्यस ठाउँमा अहिलेसम्म पनि घडी जत्रो खत बाँकी छ । त्यसबाहेक उनीहरूले अहिलेसम्म जुकाको ओषधी पनि खाएका छैनन् ।

२० वर्षको उमेरमा भाइहरूसँग छुट्टीभिन भएर जो मिलेको पैतृक अंश लिएर बसेका धनीराम बाबुआमाका जेठा छोरा हुन् । बाबुआमा र भाइहरूलाई पैतृक घर छाडेर धनीरामले छुट्टिएको एक सालभित्रै बार्दली भित्रेको एकतले घर खडा गरेका थिए । रगतपसिना बगाएर बनाएको त्यही घरमा उनको गहिरो भावनात्मक सम्बन्धले जरा गाडेको छ । घर भन्ने शब्द सामान्य हिसाबले हेर्दा एउटा निश्चित संरचना अनुसार बनेको

भौतिक वस्तु बुझिन्छ तर भावनात्मक अर्थमा बुझ्नुपर्दा यसले अझ व्यापक र धेरै कुरालाई इञ्जित गरेको हुन्छ ।

अब्रेजी भाषामा 'हाउस' भन्दा एउटा निश्चित स्वरूपको भौतिक संरचनाको घर मात्र भन्ने बुझाउँछ भने 'होम' भन्नाले भौतिक संरचनाका साथै त्यसभित्र बस्ने घरपरिवारका सदस्यलगायत घरमा पालिएका पाल्नु जनावर, खेती, बाली, छरछिमेक, साथीभाइ, नातागोता, समाज, धर्म, संस्कारसम्मलाई इञ्जित गरेको हुन्छ । त्यस्तै धनीरामको घर पनि यी सब कुराले भरिपूर्ण एउटा भावनाको प्रतिमूर्ति हो किनकि उनको घरमा परिवारका सदस्यहरू मात्र होइन; गाई, भैँसी, गोरु, कुखुरा, हाँस, भेडा, बाख्रा, कुकुर, बिरालोसमेत उनैको आर्जनमा आश्रित थिए । उनका खेतबारीमा अन्नबाली भुलेका हुन्थे, घरबारीमा मौसम अनुसारका फलफूल फलेका हुन्थे । त्यही नै उनको भावनाको घर हो । उनलाई सहरमा छोराहरूले बनाएका घरमा गएर बस्न मन लाग्दैन । त्यहाँ न उनको रगतपसिना भिजेको छ; न त उनको भावनासँग जोडिने कुनै वस्तु नै छ । न छरछिमेक, साथीभाइ पाउँछ; न त पानी नमिसाएको शुद्ध भैँसीको दुध खान पाउँछन् । उनको विचारमा सहरका घर त केवल एउटा बास बस्ने र रात काट्ने ओडार जस्तो मात्र हो । त्यहाँ उनले न वल्लोपल्लो घरको छिमेकी नै चिनेका छन् न त आफ्नै घरमा डेरामा बसेकालाई चिनेका छन् । सहरका मानिसले केवल पैसा चिनेका छन्, मानवीयता र मानवीय भावना चिनेका छैनन् । पानी खान पनि पैसा तिर्नुपर्ने सहरको बसाइ त केवल लुटिने, लुटाउने, लुट्नेहरू बसेर कुत्रिम जीवन बिताउने ठाउँ जस्तो लाग्छ उनलाई ।

उनीसँगैका दोस्ती, दवाँली धेरै त भारतीय सेनामा भर्ती भए; कोही कोही बेलायती

सेनामा पनि पुगेका छन् । कति नेपाली सेना, प्रहरीमा भर्ना भए; कोही कलकत्ता, दिल्ली, बम्बई गएर पैसा कमाएर आए । कति त नराम्रा रोग लिएर आए र भगवान्का प्यारा पनि भइसके । अहिले गाउँका उनका उमेरका धेरै साथीको पेन्सन आउँछ तर धनीराम धनको धनीराम छैनन् नामको मात्र धनीराम रहे । कहिलेकाहीँ उनकी बुढीले पनि उनलाई धनकै कुरामा जिस्क्याउने गर्छिन् । तिन्टी छोरी बिहे गरेर पारि गाउँमा दिएका उनीहरू पनि अहिले गाउँमा छैनन् । चितवन, मधेशातिर बसाइँ सरेर गइसके । वर्षमा एक पटक हिउँदमा भेट गर्न आउँछन् । दुई भाइ छोरा पनि एसएलसी पास गरेर सहर पसेपछि उतै बिहे गरेर घरजम गरे, थातथलो जमाए । गाउँ फर्किने सम्भावना छैन । छुट्टीभिन भएपछि ढुङ्गामाटोको जोडाइमा बनाएको घर २०७२ सालको महाभूकम्पले छियाछिया पारेर गयो । बस्न नहुने भयो । छोराहरू सहरबाट आएर बाउआमालाई उतै लैजान प्रयास गरेर सहरमा लगे पनि । त्यहाँ एक हप्ताजति के बसेका थिए, सहरको वातावरण र रहनसहनमा उनी रतिन सकेनन् । भत्किएको भए पनि उनको भावनाको घर गाउँमै थियो, उनले घरको माया मार्न सकेनन् । एक हप्तापछि बुढी अगाडि लगाएर गाउँमै फर्किए । जस्ताको अस्थायी छाप्रो बनाएर एक साल त्यही छाप्रोमा बिताए । घर बनाउन सरकारी सहयोगका लागि उनको पनि नाम दर्ता भइसकेको थियो । गाउँमा सरकारी प्राविधिक आए । केही सरकारी सहयोग रकम पनि आयो, नपुग रुपियाँ आफैँले थपथाप गरेर एउटा सानो भूकम्पप्रतिरोधी घर बनाएका छन् । त्यसो त धनीराम आफैँ पनि गाउँको एउटा सिपालु डकर्मी हुन् । उनले गाउँका कतिको घर, धनसार बनाइदिएका थिए; त्यसको हिसाब छैन ।

पहिले परिवारबाट छुट्टिएपछि र दोस्रो २०७२

सालको महाभूकम्पपछि उनले पुख्र्यौली थलोमा दुई दुई पटक घर बनाए । यो ठाउँमा दुई पटक घर बनाउँदा उनले परिश्रम र पसिना कति बगाए होलान् ? त्यो पाटो महत्वपूर्ण छ । त्यसैले त उनको घरसँग गहिरो भावनात्मक सम्बन्ध जोडिएको छ । त्यही घरमा पाँच सन्तान स्म्लोसँग जन्मिएर लालनपालन गरे । उनीहरू बढे, पढे, हुर्किए । बिहादान भयो, आआफ्ना हिसाबले कमाइ गर्न सहर पसे । छोरीहरू विवाह गरेर आफ्नै घर गए र घरजम बसाए । यो घर धनीरामका लागि फाफेको लचिछनको घर हो, परिश्रम र पसिनाको पुज्ज हो । अतीतको सम्मनको धरोहर हो ।

७० वर्ष नाघेका र जीवनको लामो समय ढुङ्गामाटोसँग खेलेका धनीराम पहिले जस्तो परिश्रम, मेहनत गर्न सक्दैनन् । आफू दुई जनालाई खान पुग्नेसम्म घरबारीको जग्गा खेती गरेका छन् । वस्तुको नाममा पनि एउटा दुहुनो भैँसीका माउपाडा मात्रै छन्, अनि गोडाचारेक कुखुरा छन् । अरू जग्गाजमिन बाँध्ने छ । गाउँमा काम गर्न सक्ने बलिया ठिटाहरू छैनन् । रोजगारीका लागि कोही सहर पसे, कोही विदेश हानिए । गाउँमा धनीरामको उमेर समूहका दोस्तीदौतरी छ/सात जना अझै बाँकी छन् । हिजोआज उनीहरूको दैनिकी बिहानको खाना खायो, सामान्य केही काम भए गयो अनि डाँडाको शमी चौतारामा भेला भई पुराना कहानी सुनाएर बिच्छ । त्यसमा भारतीय, बेलायती नेपाली सेना प्रहरीबाट रिटायर भएकाहरूले सेनामा छँदा तालिम गर्दाका समयको दुःख र लडाइँमा भोग्नु परेका कथाव्यथा सुनाउँछन्, नेपाली सेना र प्रहरीबाट रिटायर भएकाहरू माओवादी द्वन्द्वमा भोगेका कठिनाइ र ज्यान जोगिएकोमा आफूलाई भाग्यमानी सम्झन्छन् । यही समाजमा रमाएका छ-- धनीराम । उनको भावनात्मक सम्बन्ध गाँसिएको घर यही हो । यही माटो उनका लागि प्यारो छ ।

पीपलमुनि जन्मेको मित्रता!

बीउ उम्रिन थाल्यो। खास गरी ब्रेक टाइममा धेरै साथीसँग चिनजान भयो। चिया पसलमा सँगै जाने, एक कप चिया र केही गफमा आधा घण्टा बित्ने, कहिलेकाहीँ चियाभन्दा पनि गफ नै लामो हुने, यही क्रममा धेरै साथी बने, हाँसो-ठट्टा र पढाइ, यिनै कुरामा समय बित्दै जान्थ्यो।

साँचो मित्रता कलेजको चिया पसलमा जन्मिन्छ र जीवनभर मनमा बस्छ।

एक वर्ष त्यस्तै रमाइलो गर्दै बित्यो। कहिलेकाहीँ त लाग्थ्यो, यो दिन कहिल्यै सकिँदैन। तर समय भने आफ्नो गतिमा अगाडि बढिरह्यो।

दोस्रो वर्ष सुरु हुँदा मेरो जीवनमा तीन विशेष पात्र जोडिए; मनिष, सुमित र प्रेमा। सुरुमा त उनीहरूसँगको मित्रता सामान्य थियो। दुई चार दिनमै नमस्ते, खाना खाइस्? आज क्लास रमाइलो भयो है जस्ता हल्का कुरा हुँदै गयो। तर थोरै समयमै त्यो सामान्य परिचय असाधारण सम्बन्धमा बदलियो।

हामी चार जनाको टोली मानौँ एकअर्काको वरिपरि घुम्ने ग्रहजस्तो जति सँगै हुँदा पनि नअक्राएर बस्न नसक्ने क्लासमा सँगै बस्ने, ब्रेकमा सँगै निस्कने, असाइनमेन्ट गर्दा सल्लाह दिने अनि कहिलेकाहीँ त सानो गल्तीका लागि एकअर्कालाई जिस्काउने।

प्रेम हाम्रो टोलीको 'कमेडी किङ' थियो। उसको बोल्ने शैली, मजाक गर्ने तरिका र सानो कुरा पनि रमाइलोमा बदल्ने क्षमता

थियो, त्यसैले हामी धेरै तनाव भएको बेला पनि हाँसेर मौका पाउँथ्यौँ।

सुमित अलंकारित सोभ्रो स्वभावको थियो तर स्टाइल गर्ने चाह भने उसको छुट्टै स्तरको थियो। उसको हिँड्ने ढंग, कपालको स्टाइल, र फोटो खिचाउने पोज मानौँ कुनै म्युजिक भिडियोको हिरो हो।

मनिष भने हामीमध्ये सबैभन्दा अग्लो, गम्भीर तर नजिकिँदा निकै आत्मीय स्वभावको थियो। ऊसँग म अल बढी कुरा शेयर गर्थौँ। पढाइ मात्र होइन, व्यक्तिगत कुरा, मनका कुरा, कहिलेकाहीँ त पीडासम्म पनि साटासाट हुन्थ्यो।

कसैसँगको मित्रता यति गहिरो हुन्छ कि जीवनका सबै ऋतुहरू उनीहरूकै संगतमा सुन्दर देखिन्छन्।

हामी चार जनाले कलेज जीवनको हरेक क्षणलाई विशेष बनायौँ। कहिले कक्षा सकेर बाइसधारातिर घुम्न निस्कन्थ्यौँ, कहिले चिया पसलमा बसेर भविष्यका सपनाबारे कुरा गर्थौँ। हाम्रो कलेज नजिकै सिनेमा हल थियो कहिलेकाहीँ चलचित्र हेर्नको लागि हलसम्म पुग्ने गर्थ्यौँ अनि कहिलेकाहीँ त कलेजको आँगनमै बसेर घाम ताप्दै रमाइलो गर्थ्यौँ।

हामी चार जना केवल साथी मात्र होइन, कलेज जीवनका सहयात्री थियौँ। एक अर्काको हाँसो, रहस्य र साना-ठुला सपना हामीले साझा गरेका थियौँ। कलेजको

क्यान्टिनमा सानो टेबल हाम्रो 'आधिकारिक बैठक कोठा' जस्तै थियो। त्यहीँ बसेर हामी कहिले चिया, कहिले समोसा, कहिले त केवल पानीमै संसारका सबै समस्याको समाधान खोज्थ्यौँ।

परीक्षा नजिकिँदा पनि हाम्रो रुटिन खासै बदलिँदैनथ्यो। कहिले एकअर्कालाई पढाइको बहानामा भेटेर अन्त्यमा चिया पसलमा पुर्‍याइदिने बानी हामीमा पक्कै सुधारिएको थिएन।

एक पटक कलेजको सांस्कृतिक कार्यक्रममा हामी चारै जना सहभागी भयौँ— कसैले गीत गायो, कसैले कविता सुनायो, कसैले नाच्यो र कसैले सबैको भिडओ खिच्यो। त्यो दिनको रमाइलो अझै पनि हाँसेले याद आउँछ।

हामीलाई थाहा थियो, यो समय फेरि फर्किँदैन। त्यसैले हामी हरेक क्षणलाई चित्रजस्तो मनमा कोदैं गयौँ।

कलेज सकिएको धेरै वर्ष भइसक्यो तर हाम्रो मित्रताको डोर अझै पनि अटुट छ। अब हामी नेपालमा सँगै भेटिने मौका कम भए पनि मोबाइलको सानो पर्दाले हामीलाई टाढा हुन दिँदैन। साथीहरू अध्ययन र घरायसी समस्या भएकाले देश बाहिर रहेका छन् तर त्यो दूरीले हाम्रो मनलाई कहिल्यै टाढा बनाउन सकेको छैन।

संसारका फरक-फरक ठाउँमा भए पनि

हामी एक अर्कासँग सम्पर्कमा रहन्छौँ, फोन र भिडियो कलबाट हाँसो, खुसी अनि कहिलेकाहीँ जीवनका चुनौतीहरू साझा गर्छौँ। त्यसैले जीवनका व्यस्तताले पनि हाम्रो मित्रताको मिठास घट्न सक्दैन।

कहिले भिडियो कलमा सबैको हाँसो गुन्जिन्छ, कहिले केवल आवाजमै एकअर्काको मन बुझिन्छ। जीवनको चाप, कामको व्यस्तता र परिवारका जिम्मेवारीबिच पनि हामी समय निकालेर दुःख-सुख साटासाट गर्छौँ। कसैलाई समस्या पर्दा अर्कोले अडेस दिन्छ, कसैको खुसीमा सबैले उत्सव मनाउँछ। जसरी कलेजको आँगनमा घाम ताप्दै बस्दा मन हल्का हुन्थ्यो, आज पनि एक-अर्कासँगको कुरा सुन्दा मन शान्त हुन्छ। दूरीले केवल शरीर टाढा पारेको हो, मन भने अझै पनि त्यही पुरानै टेबलमा बसेर चिया पिइरहेको छ।

हाम्रो मित्रता न सकिएको हो, न त कमजोर भएको तर परिस्थिति र जीवनको यात्राले हामीलाई सधैं सँगै रहन दिँदैन। समय र अवसरले सबैलाई फरक बाटोमा लम्‍यो र धेरै साथीहरू उच्च अध्ययनका लागि बिदेसिन बाध्य भए। तर त्यो दूरीलाई हाम्रो मनले कहिल्यै स्वीकार गरेको छैन। अझै पनि दिनहुँ जसो फोन वा भिडियो कलमा हामी भेटिन्छौँ, हाँसो र सम्मनहरू बाँड्छौँ, र पुराना दिनको स्वाद फेरि अनुभव गर्छौँ। दूरीले शरीर टाढा पार्न सक्छ तर हाम्रो मनको मित्रता कहिल्यै टाढा हुन।

सामाजिक क्षेत्रमा सफलता मिलेछ ।
गरेका कामकाज भरीलाई फाइदा पुर्याउ संसार